

SADRŽAJ I.UVOD	3
STRES I TRAUMATSKI STRES	4
1.1. Pojam i definicije stresa i traumatskog stresa	4
1.2. Stresori.....	8
1.3. Suočavanje sa stresom.....	9
2. STRES I TRAUMATSKI STRES U DJECE	10
2.1. Stres u djece	10
2.2. Trauma u djece	12
2.3. Suočavanje sa stresom u djece	13
3. RAT	14
3.1. Stres u ratu	15
3.2. Djeca u ratu	15
3.3. Posljedice ratnih stresnih i traumatskih iskustava po djecu.....	16
4. DEPRESIVNOST	19
4.1. Depresivnost i stresni životni događaji.....	19
4.2. Depresivnost u djece.....	20
4.3. Depresivne reakcije djece na stres i traumu.....	20
II. CILJ I PROBLEMI ISTRAŽIVANJA	22
1. CILJ	22
2. PROBLEMI ISTRAŽIVANJA.....	22
III. METODA	23
1. ISPITANICI.....	23
2. INSTRUMENTI.....	24
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. Upitnik o ratnim stresnim i traumatskim iskustvima	24
Upitnik životnih događaja	25
Upitnik za ispitivanje dječje depresivnosti.....	26
Inventar strategija suočavanja školske djece	26
3. POSTUPAK	27
IV. REZULTATI I RASPRAVA	28
1. Ratna i mirnodopska stresna iskustva djece iz različitih područja Republike Hrvatske	28
2. Depresivnost djece u funkciji spola, područja zemlje u kojem žive i 1 mirnodopskih stresnih iskustava	36
3. Suočavanje sa stresom u djece u funkciji spola, područja zemlje u kojem žive i mirnodopskih stresnih iskustava	46
V. KRITIČKI OSVRT	54
VI. ZAKLJUČAK.....	57
VII. POPIS LITERATURE.....	58
PRILOG	60
SAŽETAK I NAPOMENA.....	63

2

I. UVOD Ratovi već stoljećima višestruko pogađaju ljude širom svijeta, ostavljajući za sobom veliku materijalnu štetu, ali i ugrožavajući ljudske živote. No ratovi koji su nekad bili uglavnom rezervirani za vojnike na bojištu, u novije vrijeme sve više pogađaju civilno stanovništvo. Podaci UNICEF-a ukazuju na općeniti trend povećanja broja civilnih žrtava suvremenih ratova, prvenstveno žena i djece, u odnosu na broj vojnih žrtava (UNICEF, 1986., prema Živčić, 1992.). Tijekom Prvog svjetskog rata omjer broja

poginulih vojnika prema broju civilnih žrtava iznosio je 9:1, da bi u suvremenim ratovima (npr. u Libanonu) iznosio 1:9. Slični podaci se potvrđuju i u ratu u Hrvatskoj (Hiršl-Hečej i Fattorini, 1992., prema Živčić, 1992.). Prema izvješću Vlade RH (1999.) u Domovinskom ratu u Hrvatskoj poginulo je 303, ranjeno 1280, nestalo i zatočeno 35, prognano 36.053 djece, a jednog ili oba roditelja izgubilo je 4856 djece. Ratna stradanja pogodaju cjelokupno stanovništvo, a djeca čine najosjetljiviji dio civilne populacije. Osim onih vidljivih posljedica po zdravlje i tjelesni razvoj, rat može ostaviti i one manje vidljive, ali ne i manje zabrinjavajuće posljedice na dječji psihosocijalni razvoj. Djetinjstvo je razdoblje obilježeno intenzivnim razvojem raznih aspekata doživljavanja i ponašanja, a stresna i traumatska iskustva koja rat nosi sa sobom i koja iz temelja mijenjaju životne uvjete djece mogu ozbiljno narušiti kontinuitet tog razvoja. Stoga je opravdano zapitati se je li razvoj djece koja su doživjela iskustva kao što je bijeg u sklonište, gubitak jednog ili oba roditelja, odlazak u progonstvo i brojna druga stresna i traumatska iskustva jednak razvoju djece koja takva iskustva nisu doživjela ili su doživjela manji broj takvih iskustava. Postavlja se i pitanje što je s djecom koja su početkom rata u Hrvatskoj imala oko 3 godine - koliko su ta djeca bila izložena ratnim stradanjima i jesu li ta iskustva utjecala na razvoj i dugoročnu prilagodbu te djece, kako se ta djeca danas, u dobi od oko 14 godina, nose sa negativnim životnim iskustvima, ukratko, je li različita izloženost ratnim iskustvima dovela do razlika u doživljavanju i ponašanju djece iz područja Hrvatske koja su bila manje i više pogođena ratom.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com